

מדריך בנושא

קליטה וקליטת פנים ביישוב הקהילתי

מטה בנימין

מועצה אזורית
מטה בנימין

המדור לעבודה קהילתית

מרכז קהילתי אזורי

מועצה אזורית
מטה בנימין

המדור לעבודה קהילתית

מדריך
בנושא

קליטה וקליטת פנים ביישוב הקהילתי

מטה בנימין

שלב 4
קליטת פנים

שלב 3
הליך הקליטה

שלב 2
תוכנית עבודה

שלב 1
כניסה לתפקיד - למידה והכנה

הקדמה

מפעל חיינו כאן בבנימין זקוק לקליטה כאוויר לנשימה. הקליטה והרחבת היישובים הבלתי פוסקת, היא שמפיחה רוח חיה בהתיישבות ומניעה כל העת את גלגליה, גם בתקופות של גזרות ואיומים.

תהליך הקליטה, שמחבר את המתעניינים והנקלטים ליישובים עד לשילובם, כאשר נעשה נכון – מביא להצלחה שהינה מרכיב משמעותי בחוסן הקהילתי.

קליטה מוצלחת היא גם הסיבה וגם התוצאה של יישוב מוצלח.

משפחה חדשה היא חלק נוסף בפזל היישובי המורכב. קליטה מוצלחת מאפשרת למשפחה להוסיף את הגוון המיוחד לה ולתרום לשלמות התמונה.

בחוברת הזו מקובצים רעיונות שונים בתחום הקליטה, שיסייעו לכם בהרכבת הפזל. מקבץ הרעיונות שבחוברת לוקט מתוך הידע הרב שהצטבר ביישובים.

כל ההצעות נוסו בשלבים שונים של בנית היישובים. חלקם מוכרים וחלקם חדשים. חלקם רעיונות חד-פעמיים וחלקם הפכו כבר למסורת.

החלוקה בחוברת היא לפי תחומים:

קליטה - התהליך שמביא ליישוב משפחות חדשות.

קליטת פנים - התהליך המוביל להשתלבות המשפחות.

המדריך מיועד לעוסקים במלאכת הקליטה ביישובים: רכזי קליטה, ועדת קליטה, הועדה לקליטת פנים ורכזות הקהילה.

אופי הפעילות, היעדים ותוכנית העבודה, נקבעים בהתאם למדיניות היישוב ובכפוף לוועד היישוב.

אתם, רכזי קליטה וחברי הועדה, מוזמנים לנסות, ליישם ולהציע לנו מניסיונכם.

אנחנו נשמח להוסיף גם את החלק שלכם לפזל הבניימיני.

מלווה היישוב מטעם המדור לעבודה קהילתית ישמח להיות לעזר.

בהצלחה בשליחותך הציבורית!

תוכן

קליטה וקליטת פנים

שלב 1 - כניסה לתפקיד

למידה והכנה:
ועדת קליטה
היישוב שלי

שלב 2 - תוכנית עבודה

בניית תוכנית
יצירת אווירת קליטה
קהלי יעד

שלב 3 - הליך הקליטה

היכרות הדדית ותיאום ציפיות
שלבים בקבלת החלטה

שלב 4 - קליטת פנים

אוגדן קליטה
שלבים בקליטה
אוסף רעיונות לעידוד המשפחות החדשות
מפגשים חברתיים וקירוב לבבות בקהילה

שלב 1

כניסה לתפקיד - למידה והכנה

קליטה - ביזיים של מי? ועדת קליטה

ועדת קליטה הינה הגוף הממונה על קידום הקליטה ביישוב. הוועדה היא הזרוע המבצעת הכפופה לוועד היישוב. הוועדה מורכבת ממגוון אנשים המייצגים את חתר האוכלוסיה ביישוב. מספר החברים תלוי בהיקף העבודה ובמידת האינטנסיביות שלה.

מדיניות הקליטה נקבעת בשיתוף ועד היישוב ובהתאם לחזון היישוב.

על מנת לשמור על רצף העבודה, כדאי לבצע חילופי מתנדבים לסירוגין, כשבכל שנה מתחלפים מחצית מחברי הועדה.

חברי הועדה חייבים להיות זמינים תמיד, כמו כיתת כוננות. מי שרוצה לקלוט – צריך להתאמץ.

דגשים

- ◀ יצירת אווירת קליטה
- ◀ גיוס צוות קליטה
- ◀ הפעלת תכנית עבודה מוסכמת ומתוקצבת.
- ◀ בקרה ובדיקה מחדש של תהליך הקליטה, מעת לעת.

תפקידים

- ◀ רתימת קהילת היישוב למלאכת הקליטה.
- ◀ קידום והובלת פרויקטים מקדמי קליטה ביישוב.
- ◀ איתור וגיוס משפחות חדשות לקליטה ביישוב.
- ◀ ליווי משפחות חדשות בתהליכי קליטתן ביישוב.
- ◀ טיפול בנושאים הפורמליים הקשורים לתהליכי קליטה וקבלה ליישוב.
- ◀ בהתאם לצורך, היכרות וקשר עם מערכות ומוסדות מלווים (החטיבה להתיישבות, מוא"ז, תנועה מיישבת – ניתן להעזר לשם כך במזכיר היישוב).

חברי ועדת קליטה צריכים להיות זמינים תמיד, כמו כיתת כוננות

שלב 4
קליטת פנים

שלב 3
הליך הקליטה

שלב 2
תוכנית עבודה

שלב 1
כניסה לתפקיד - למידה והכנה

כלים להצלחה בתפקיד

- ◀ שיווק ופרסום
 - ◀ תורת הראיון
 - ◀ מיומנויות שכנוע
 - ◀ ניהול מו"מ
 - ◀ טיפול בהתנגדויות
 - ◀ הצגת הנושא
 - ◀ התאמת הפתרונות לצרכים
- הנה כמה תחומים ונושאים שכדי ללמוד ולהכין בתחילת הדרך.

שימו לב:

תהליך הקליטה דורש מיומנויות ומקצועיות רב תחומית. חשוב להכיר את היכולות של חברי הועדה, להתמקצע וללמוד מניסיונם של אחרים. ועדות קליטה רבות "מתחילות לעבוד" ולומדות תוך כדי... מומלץ לבצע עבודה של למידה והכנה בימים הראשונים של פעילותכם בועדה, כי בכוחם של אלה למנוע טעויות, להקל על תהליכים, ולחסוך בסופו של דבר מאמץ מיותר.

איזה מין יישוב זה? היישוב שלי

מיפוי יישובי נותן מידע על המשאבים, הכוחות וההזדמנויות הקיימים ביישוב והמייחדים אותו.

זהו כלי עזר מצוין, המעשיר את ההיכרות עם היישוב, ומסוגל לסייע בהתאמה מדויקת יותר בין היישוב לבין המועמדים לקליטה.

נתונים בסיסיים

- הגדרת היישוב ואופיו.
- שנת הקמה.
- מספר משפחות.

אפיון המיקום

- מיקום גיאוגרפי - כדאי לצרף מפה, בהתייחס לערים מרכזיות באזור.
- אוריינטציה של האזור.
- קרוב / רחוק מערים מרכזיות.
- מקום מרכזי לקבלת שירותים חשובים (בריאות, חינוך, פנאי, מסחר וכד').

אבחון דמוגרפי ראשוני

- חתך גילאים.
- חתך מקצועות אופייני.
- מקומות תעסוקה במקום ובאזור.
- מספר ילדים, גילאים ומקומות לימוד.
- הגדרת מוסדות החינוך.
- אפיון רמה כלכלית או נורמות חברתיות-כלכליות.

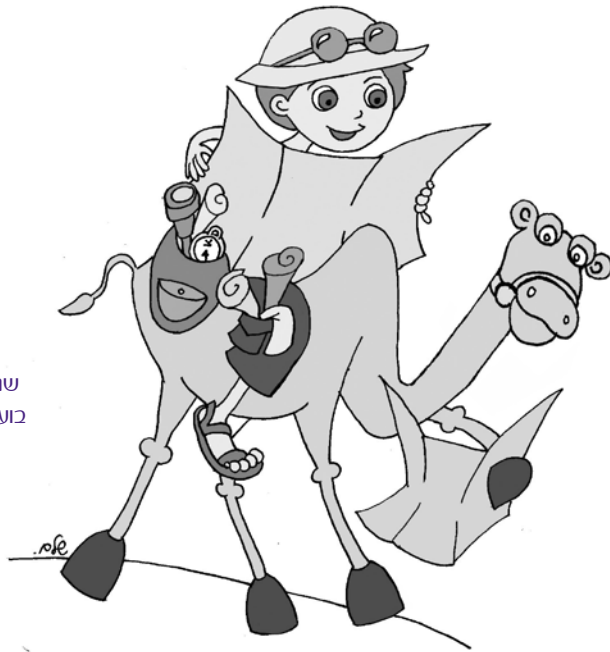
מה קיים ביישוב?

- **מבנים:** בית כנסת, מקווה, גן, מזכירות, מרפאה, מכולת, מועדון, בריכה, מועדון נוער, ספרייה וכו'.
- **שירותים** הניתנים ביישוב, בסביבה הקרובה והרחוקה.
- מערך **הסעות** קיים ולוחות זמנים (תחבורה ציבורית, הסעות).
- **מוסדות חינוך** ודרכי הגישה אליהן.
- נורמות של **בניה** (בנה ביתך / בניה מוזלת).
- **יחידות דיור** למכירה / השכרה, סוגים ועלויות.
- **אפשרויות הבניה:** מגרשים ומעמד הקרקע.
- **עלויות מחייה** ביישוב.
- מה קיים **בסביבה הקרובה** של היישוב.
- **תרבות וחינוך.**

אפיונים קהילתיים

- התארגנות בקהילה ו**תאור הוועד**.
- תפקוד **ועדות**: תאור פעילות, תחומי הפעילות, מספר חברים, רצון להתנדב.
- **אירה כללית**: שיתופיות / עצמאות.
- מיפוי **המשפחות שנקלטו**: הרבה / מעט, על איזה רקע הגיעו.
- האם יש קשר עם **העוזבים**?
- האם עושים מאמץ להשאיר **בנים ממשיכים** ביישוב?
- מהם המשאבים ביישוב לקליטת "**משפחות מיוחדות**"?

שנים אני גר ביישוב הזה, ורק מאז שאני
בועדת קליטה אני מכיר אותו באמת...

אווירת קליטה ביישוב

- האם הקליטה על סדר היום ביישוב?
- מזכירות משדרת קליטה: תומכת, אדישה, מתנגדת.
- איך מרגישות משפחות חדשות ביישוב. מה היה עבורן חיובי ומה בעייתי בהליך הקליטה

- (הצעות ייעול).
- משפחות מתנדבות לאירוח או אימוץ משפחות חדשות.
- מהי הפעילות הנעשית בנושא קליטה ביישוב ומחוצה לו.
- ועדת קליטה: פעילה, רחבה, מתחלפת לעיתים קרובות ומורכבת ממגוון האנשים ביישוב.
- גאוות מקום בקרב תושבים.

היכרות עם תכניות עתידיות לפיתוח היישוב

- היכרות עם תוכניות הוועד.
- הבנת תהליכי הבניה ומעמד הקרקע.

היכרות וקשר עם מערכות תומכות וארגונים מלווים

- ישנם ארגונים שרואים עצמם מסייעים בנושא קליטה: החטיבה להתיישבות, תנועה מיישבת, מוא"ז. ניתן להיעזר במזכיר היישוב לצורך קיום הקשר עמם.
- בעלי תפקידים רלוונטיים להיכרות, תאום ציפיות, אפשרויות ודרכי סיוע והדרכה מקצועית.
- קשר עם רכזי קליטה אחרים לצורך הפריה הדדית, עדכונים ובניית מאגר שמות.

שימו לב:

הבסיס לתיאום הציפיות הנדרש להיכרות של המשפחה עם היישוב הוא היכרות עומק עם החזון וההווה היישובית, השירותים הקיימים, והאפיונים הייחודיים ליישוב.

אתם מחויבים להכיר את כל התמונה.

ביישובים רבים קיים מיפוי קהילתי. בדקו עם רכזת הקהילה שלכם.

כדאי להעלות בכתב את מירב המידע כדי להקל על המשפחה את ההיכרות עם היישוב.

אתם, חברי הועדה, השגרירים הנאמנים!

שלב 2

תוכנית עבודה

איך קולטים? כניית תוכנית

תוכנית עבודה מדידה חיונית להצלחת המשימה ולבקרה על ניצול המשאבים.

הגדרת יעדים ותחומי פעילות

- א.** קביעת מטרות ויעדים כמותיים
 - קביעת לוח זמנים.
 - בקביעת יעד כמותי (מספר משפחות) – רצוי להעדיף יעד גבוה על נמוך, אך בר השגה ותוך התייחסות לאפשרויות אכלוס של היישוב.
- ב.** בחירת תחומי פעילות וקביעת דרכי פעולה
 - מיקוד פעילות בתחומים בעלי הפוטנציאל הגבוה ביותר למימוש יעדים (פרסום במגזר מוגדר, הקמת "כולל", שיטת "חבר מביא חבר")
 - החלטה על דרכי הפעולה האופטימליות.
 - חלוקת אחריות על קידום המשימות בין חברי הצוות.

גיבוש תכנית עבודה לקהלי יעד שונים

- א.** הכנת תכנית קליטה:
 - על בסיס המיפוי – שיטות עבודה וקהלי יעד.
 - תכנית לטווח קצר – שנתית, פעילות שותפת.
 - תכנית לטווח ארוך – איתור הזדמנויות, "עוגנים", ייזום פרויקטים מושכי קליטה.

ניהול במקום התנהלות - מפתח ליעילות ולמועילות!

איך יוצרים אווירת קליטה? יישוב קולט

יצירת אווירת קליטה ביישוב היא תנאי בסיסי לקליטה. יישוב קולט הוא יישוב שבו האווירה וסדרי עדיפויות הם מכווני קליטה.

יצירת אווירת קליטה ביישוב

הנהגה - הובלת החזון:

- דיון ועבודה בשיתוף פעולה של כל הפעילים: וועד, ועדת קליטה, ועדת קליטת פנים, ועדת בניה, מזכיר ורכזת קהילה.
- בניית תוכנית עבודה.
- ועדת הקליטה - משדרת תפיסת עולם ואוירה.
- שותפות תושבים.
- למידה מהקליטה ביישוב - הייחודיות של היישוב בעיני המשפחות החדשות, איך ולמה המשפחות באו? מה משך אותם ביישוב?

כלים ליישום

- פניה לאנשי היישוב להצעת רעיונות חדשים להבאת משפחות.
- קריאה לתושבים לתלות מודעות פרסום של היישוב במקומות עבודתם או במקומות הלימוד.

• הפצת מודעות פרסום של היישוב על לוחות המודעות על פי קהלי יעד.

• עדכון בעלון היישובי על הנעשה בתחום קליטה.

• דיווחים על הסיורים של קבוצות המתעניינות ביישוב.

• עדכונים על המשפחות החדשות הנקלטות ביישוב.

• מתן שי סמלי לכל משפחה המביאה משפחות ליישוב.

• כל משפחה נקלטת מקבלת שי (דוגמא לשי עם "גאוות יחידה" - מגנט עם תצלום תוציא של הליישוב).

היא תנאי בסיסי לקליטה

• משפחות מאמצות ומשפחות מארחות.

משאבים

• היכרות עם המשאבים העומדים לרשותכם: כסף, אוירה, מתנדבים, מבנים לאירוח וכד'.

שימו לב:

”חבר מביא חבר” הינה השיטה המוכחת ביותר לגדילת היישוב.

אז את מי נקלוט? קהלי יעד

הגדרת קהל היעד הינה נגזרת של החזון היישובי, אפשרויות המגורים ואפשרויות הבניה. איתור ופניה לקהלי יעד ממוקדים ומתאימים לרוח היישוב עשויים לחזק ולמנף את היישוב.

1. פעולות להבאת משפחות

א. שיטת ”חבר מביא חבר”

- ביצוע הליך קהילתי ליצירת עניין ציבורי בחשיבות הקליטה ליישוב
- הפקת שמות מהקהילה: שמות של מועמדים לקליטה, שמות זוגות צעירים שהתארסו, שמות ממליצים על מועמדים לקליטה, שמות המוכנים לארח חוג בית בביתם וכו'.
- יצירת קשר לפי רשימת שמות.

ב. איתור קהלי יעד לקליטה על ידי אוכלוסייה קיימת ביישוב

- ביצוע תהליך קהילתי במטרה לבחון מניעי תושבים להגיע ליישוב
- פילוח קבוצות אוכלוסייה מתאימות (עולים, ”כולל”, ישיבה, מכללה וכדו')

ג. שוק ופרסום

- מאגרי מידע – ב”מרכז מידע” של אמנה מתרכזות פניות רבות. כדאי ליזום פניות וקשר רציף עם המוקדניות שמפנות משפחות ליישובים ומנהל מרכז המידע.

- לבדוק יעילות של פרסום. עדיף לחלק תקציב לפעילויות בעלות סיכויי הצלחה גבוהים ביותר להבאת משפחות.
- רכז קליטה יבדוק עם כל פונה באיזה ערוץ הגיע ליישוב ויחזק פעילות בערוץ זה: פרסום בעיתון, שלטי חוצות, לוח מודעות מסוים, "חבר מביא חבר", פניה דרך פרויקט מסוים וכו'.
- יש לשקול פרסום לאורך זמן במקום קבוע או פרסום מסיבי זמני, ע"פ המטרות.
- פרסום יעשה בצורה מכובדת. לא להדביק מודעות ופליירים במקומות אסורים – מקבלים קנסות. לשים לב לצורת המודעה ותוכנה.

ד. אתרי יעד לפירסום

- עבור קהלי יעד מפולחים ומוגדרים לפי פרמטרים שונים.
- מוסדות להשכלה גבוהה (ישיבות, מכללות, אוניברסיטאות, "כוללים" וכו').
- מקומות עבודה של חברי היישוב, חברים, ידידי יישוב.
- מקומות בילוי / צריכת שירותים לאוכלוסייה מוגדרת.

ה. דיור ישיר

- בשכונות מוגדרת מראש בהתאם לסוג אוכלוסייה.
- לפי כתובות שהוגדרו מראש לפי מאפייני אוכלוסייה.
- לפי מקצועות.
- זוגות צעירים שזה רק התארסו / התחתנו.

ו. הקמת דוכן בירידי דיור ותעסוקה ו/או במקומות בילוי (קניון, טיילת וכו')

- חלוקת תיק יישוב, הכולל מידע ראשוני, מספר טל' לפניות ומזכרת.
- הקרנת סרט על היישוב.
- הפעלה לילדים בסביבת הדוכן.
- רישום כתובות וטלפונים של המתעניינים.

ז. ארגון חוגי בית

- דרך חברים
- דרך אנשי ציבור ורבנים
- דרך אנשי קהילות / ערים תומכות
- דרך מקומות עבודה
- דרך חוגים חברתיים (מתנ"סים, חוגי העשרה וכו')

יש לבחון ערוצים שונים
לאיתור משפחות
פוטנציאליות לקליטה

- ח. פרסום באינטרנט
- ט. כתבות תדמית על היישוב
- י. העלאת רעיונות מתוך הקהילה

2. ניהול רשימת שמות של המשפחות לקליטה

- א. כתובות וטלפונים.
- ב. מספר ילדים וגילאים.
- ג. מקצועות.
- ד. ימי הולדת ותאריכים חשובים אחרים.
- ה. פרטים נוספים לפי עניין וצורך.
- ו. טבלת מעקב ורישום קבוע המתייחס לתאריכי ומצב הקשר.

3. יצירת קשר עם משפחות

- א. הצגה אישית – עניינית וחיובית.
- ב. מסירת מידע ראשוני על היישוב - לא למסור הרבה פרטים בטלפון. ליצור גריוו ולהביא את המשפחה ליישוב: "יש הרבה מבחר, כדאי לבוא לראות..."
- ג. בחינת צרכי המשפחה ביחס ליתרונות היישוב.
- ד. יצירת עניין אצל המשפחה ללא התחייבות מצידה, והזמנה לביקור.
- ה. קביעת פגישה תוך הצעת פתרונות הגעה, אירוח ולינה (לפי הצורך).

שימו לב:

יזמה במקום תגובה יוצרת תחושה שהמשפחה המתעניינת רצויה וחשובה ליישוב.

שלב 3

הליך הקליטה

מה עושים בביקור הראשון ביישוב? היכרות הדדית ותאום ציפיות

תיאום ציפיות הדדי הוא משמעותי לסיכוי ההשתלבות ביישוב. כדאי לשאוף להיכרות הדדית מקסימלית של המשפחה והיישוב על מנת שההחלטה והבחירה יהיו בהתאמה לציפיות ולצרכים של המשפחה.

הגעת משפחה ליישוב - מפתח לקליטה.

אין הזדמנות שניה לרושם הראשוני!

הסבר פנים ורושם טוב חשוב אף אם משפחה לא תמשיך בתהליך קליטה ביישוב. היא תשמש שגריר אוהד של היישוב בכל מקום בו תספר עליו.

תמיד לדבר על מה שיש בצורה חיובית. לא להסתיר ולא לייפות, להציג קשיים בצורה מאוזנת וכן להדגים דרכים להתמודדות אתם, תוך מתן דוגמאות מחיי הקהילה. לשדר חיוב, התלהבות ואופטימיות. לתת תחושה שהמשפחה חשובה.

קבלת פנים על ידי המזמין

- א. יצירת אווירה נינוחה וחופשית.
 - שיחת פתיחה כללית.
 - הצעת שתיה, אוכל, העסקת ילדים (לפי צורך ואפשרות).
- ב. **היכרות עם היישוב**
 - סיור ביישוב
 - היכרות עם מספר משפחות (לתאם מראש עם המשפחות המתאימות).
 - ביקור בגני ילדים, מועדון, ספרייה וכו' (לפי עניין).
 - אירוח בבית משפחה מארחת או בבית רכז קליטה.
- ג. **שיחה והיכרות עם המשפחה המתעניינת**
 - מסירת מידע נוסף על היישוב תוך מתן תמונה מאוזנת של יתרונות וקשיים וציון
 - דרכי התמודדות ופתרון.
 - מתן תשובות ענייניות לשאלות המשפחה תוך למידת נושאים החשובים עבורה.

- קבלת מידע נוסף על המשפחה תוך בחינת ציפיות, צרכים, רצונות שלה (ובמסגרת שיחה קלה ולא מחייבת ותוך הדגשת רצון להתאים את הקיים למשפחה).
 - ניתן להציע לבדוק יישובים נוספים כדי שהחלטה תבוא מתוך בדיקה משמעותית ובחירה.
 - לנסות לפתור בעיות – נסיעות, עבודה, חיבור עם אנשים ביישוב. לשמור על אמינות ולא להבטיח מה שלא ניתן לבצע.
- ד. **סיום ביקור באווירה חיובית תוך הבטחה לשמירת קשר** (אף אם המשפחה לא מעוניינת להיקלט ביישוב).
- מעקב ושמירה על קשר בצורה מושכלת. לא להעיק. לעיתים להתקשר ולאחל חג
 - שמח, יום הולדת שמח וכו'. ליזום ביקור אחרי כחודש – לפי הצורך. לשמוע
 - מהמשפחה הערות וללמוד מהן.
- ה. **מידע כתוב על היישוב.**
- ו. בכל ביקור נוסף, חיזוק הקשר האישי וקהילתי תוך אסוף מידע נוסף על המשפחה וצרכיה.

שימו לב:

מידע, שקיפות והתעניינות כנה, מאפשרים פתיחות ובחירה נכונה.

כיצד מחליטים על קבלת משפחה?

שלבים בקבלת החלטה

בדיקת ההתאמה של המשפחות נקבעת על פי מדיניות הקליטה ביישוב. חשוב להעביר מידע עדכני ונרחב כדי שהמשפחה תוכל לקבל החלטה שתהלום את הצרכים שלה. חשוב גם לקבל התרשמות מירבית מהמשפחה ולקבל החלטה שתתאים לצרכים היישוביים.

במידה ומחליטים לקבל משפחה עם צרכים מיוחדים הכרחי לדאוג לליווי מתאים.

החלטה על המשך הקליטה של המשפחה

- א. ראיון המשפחה ע"י ועדת קבלה / מזכירות (לפי המקובל ביישוב).
- חלוקת תפקידים בין המראיינים
 - המשפחה מגיעה ללא ילדים

- עריכת ראיון במקום פורמלי וללא הפרעות (מזכירות היישוב)
- העדפת שאלות פתוחות על סגורות
- רישום התרשמויות על ידי כל אחד מהמראיינים
- ב. ארגון מידע על המשפחה
 - קבלת התרשמות מגובשת לאחר ראיון
 - קבלת התרשמות ממשפחות מארחות
 - קבלת התרשמות מרב היישוב
 - יצירת קשר עם ממליצים, מקומות עבודה
 - מידע ממכרים משותפים, שכנים וכו'
- ג. קבלת החלטה על המשך קליטה
 - שיתוף כל הנוגעים בדבר בקבלת ההחלטה
 - בחינת מידע שנאסף על המשפחה תוך ציון חסרונות ויתרונות
 - בחינת צרכי המשפחה ורצונותיה מול אפשרויות הקיימות.

מתן תשובה למשפחה על המשך קליטה ליישוב

- תשובה תינתן תמיד בנימה חיובית ואופטימית (גם אם התשובה שלילית).
- תשובה מהירה ובזמן שנקבע מראש.
- הצעת סיוע למשפחה בהמשך הליך קליטה ובטיפול הליכי קליטה פורמליים.
- הכוונת המשפחה למסלול קליטה במוסדות השונים.

ביצוע הליך קליטה פורמלי ע"פ הנוהל שנקבע במזכירות.

שימו לב:

החלטה סופית על קבלת משפחה ליישוב תהיה בהתאם להתאמה הדדית של המשפחה והיישוב. ההחלטה תלווה בחשיבה על מתן מענים לצרכי המשפחה הייחודיים.

שלב 4

קליטת פנים

כיצד מעודדים השתלבות של הנקלטים ביישוב? קליטת פנים

למה?

היישוב הקהילתי הינו מסגרת התיישבותית ייחודית, המאפשרת הגשמת ערכי ההתיישבות בד בבד עם הענקת תמיכה חברתית למשפחות החיות בה.

התייחסות חיובית כלפי המשפחה וליוויה במהלך הקליטה ביישוב, בהתאמה לצרכים, להתמודדויות ולחבלי הקליטה הייחודיים, יקנו למשפחה תחושת שייכות גבוהה, לכידות חברתית וגאונות יחידה ליישוב אליו הם הצטרפו.

גם משפחות היישוב הפועלות בשיתוף למען הגדלת היישוב וביסוסו יתחזקו בקשר שלהם ליישוב, ויהיו שותפים ביצירת החוסן הקהילתי, המשפחתי והאישי ביישוב.

החלטת משפחה להגיע ליישוב, כרוכה באומץ, נכונות לשינוי, אמונה והרבה תקווה. עם קבלת ההחלטה והמעבר, נדרשת כל המשפחה לגייס כוחות ללמידה של המרחב החדש, להכרת ה"כוחות" הפועלים בשטח ולהתארגנות מחודשת (בית, תעסוקה, מוסדות חינוך ועוד).

הכנה נכונה עשויה למנוע בעיות ויוצרת מוכנות נפשית לעמוד בשינויים ובאתגרים החדשים.

ניתן להבחין ב-4 שלבים עיקריים בקליטה:

- ◀ שלב ההתמקמות
- ◀ שלב ייצוב המעמד
- ◀ שלב הגיבוש
- ◀ שלב הלכידות

וועדת קליטת פנים - מה זה?

מטרות הוועדה לשלב את נקלטים בחיי הקהילה באמצעות פעולות חברתיות ותרבותיות שמטרתן

היכרות בין ותיקים ונקלטים, לימוד "שפת היישוב", יצירת הווי משותף ושיתופם בהווייה ובעשייה היישובית.

קליטת פנים - איך?

- ◀ אגודן קליטה
- ◀ פעולות ראשונות בהגעת הנקלט ליישוב
- ◀ אוסף רעיונות לעידוד המשפחות החדשות
- ◀ יישוב קולט

מעבר, תקווה, אמונה, שינוי והתחדשות - קליטה בתנועה!

מה ניתן לנקלטים בהגיעם ליישוב? אגודן קליטה

מידע עדכני והתמצאות במרחב יוצרים תחושת שייכות וביטחון. חשוב לנקלטים לקבל את כל המידע הרלוונטי שיוכל לסייע להם להכיר את היישוב במירב התחומים.

את המידע חשוב לעדכן מעת לעת.
אגודן קליטה, כמענה לצורך הנ"ל, יכול:

סיפורו של יישוב

- עבר (רחוק וקרוב)
- הווה (מס' משפחות, אפיונים וכדומה)
- עתיד (חזון היישוב)

מידע ושרותים

- בריאות (מרפאות, מד"א וכו')
- מוסדות חינוך
- חינוך משלים (תנועות נוער, משחקה, ספריה וכד')
- שרותי תרבות ופנאי (חוגים, ספורט, בריכה, פעילות תרבות וחברה וכד')
- משרד
- דואר

- בתי כנסת
- מקווה
- מערך שיעורים
- גמחי"ם
- מכולת
- עסקים, חקלאות, מפעלים ותעשיה
- אתרי תיירות
- תקשורת פנים יישובית (עלון, אתר, פורום יישובי וכד')
- מפת היישוב
- רשימת טלפונים של חברי היישוב, נותני שירותים ובעלי מקצוע הגרים ביישוב.
- תחבורה (לוח זמנים של אוטובוסים, לוח טרמפים וכד')
- מערך חירום

מחויבויות

- מיסים
- שמירה / אגרת שמירה
- תורנויות

מוסדות היישוב

- אגודה שיתופית / ועד מקומי
- מזכירות וועדות (שמות וטלפונים)
- גורמי התיישבות חיצוניים (מועצה וכתובת האתר, אמנה, חטיבה להתיישבות)
- אסיפת חברים
- קבלה לחברות וזכויות הצבעה.

בעלי תפקידים

- רשימה שמות, מספרי טלפון ונהלי פניה אליהם.

שלב הגיבוש מתאים לשילוב מעשי
בתפקידים ביישוב

טפסים

- כרטיס משפחה
- הוראת קבע
- דף הנחה לארנונה
- מדבקה לרכב
- דף חשבון לדוגמא

מה קורה למשפחה בתהליך הקליטה? שלבים בקליטה

לרוב ניתן להגדיר כשנה את פרק הזמן של קליטת משפחה ביישוב. ביישובים צעירים, ביישובים בהקמה, או גרעין חדש ביישוב, התהליך קצר יותר.

שלב ההתמקמות

ההתמקמות מתחילה מרגע כניסת המתיישב בשער היישוב ונמשכת כחודש–חודשיים. בשלב זה המתיישב נמצא ב"הלם" ראשוני של הקליטה, והצרכים שלו מתמקדים בצורך בהתמקמות ובהתמצאות ובהכרת החברה.

ניתן לזהות תנודות בהרגשה שנעות בין שמחה ואופוריה של המעבר, לבין חרדות או סימני שאלה לגבי העתיד.

עזרה בתחום הטכני והחברתי חיונית ביותר למשפחה, על מנת לחזק את הביטחון בשינוי שעשו, ולהחזיר להם את תחושת השליטה במצב.

חשוב לעקוב ולראות שהמשפחה מקבלת מענים מבעלי התפקידים הרלוונטיים ושכל הפרטים הקטנים מסתדרים (בלון גז, תקינות הבית, דואר וכד')

הסבר לגבי שלבי הקליטה ועל התמודדויות האופייניות בשינויים ובמעברים עשויים להקל על בני המשפחה.

שלב ייצוב המעמד

ייצוב המעמד נמשך עד כחצי שנה מעת ההגעה ליישוב. בשלב זה הנקלטים עוסקים במציאת / חיפוש מקומם במארג החברתי-יישובי.

הם עוסקים ב"התברגות" ובתפיסת מקומם ביישוב. בשלב זה הם תופסים את מקומם באחת הקבוצות החברתיות הפנימיות ביישוב, מתחילים להביע את דעתם על מה נכון ולא נכון לעשות, ועלולים להתפתח קונפליקטים בינאישיים על רקע זה, או על השפעה ותפיסת עמדה ביישוב (ככל שהיישוב

גדול יותר, שלב זה מורגש פחות).

חשוב שהמשפחה תרגיש שהיא אחת מתוך היישוב. כדאי לגייס אותם למשימה למען היישוב. להיות במקום של "נותן" ולא לצפות ל"מגיע לי".

שלב הגיבוש

שלב הגיבוש נמשך כחצי שנה עד לכשנה מעת הכניסה ליישוב.

בשלב זה – הנקלטים כבר ממוקמים יותר גם ברמה החברתית, "מרגישים יותר בבית", מודעים לחסרונות וליתרונות של היישוב. מכירים את עמדות הכוח, מה כדאי ולא כדאי לעשות ועם מי, יודעים מה מצופה מהם.

ה"תרבות היישובית" נעשית מוכרת יותר וקליטתם כבר מבוססת ברובה.

הצורך שלהם בשלב זה הוא השתתפות בעזרה ליישוב (ועדות, תפקידים), נטילת חלק באירועים, לקיחת חלק בפעילות חברתית, נקיטת עמדה וכדומה. הם כבר יכולים "להדליק אחרים" ביחס ליישוב. הם לרוב כבר מבינים **ומקבלים** את השונות, ולא נמצאים בכעסים ובהתמרמרות על כך.

שלב זה מתאים מאוד לשילובם המעשי בתפקיד ביישוב, בהתנדבויות לפעילויות שונות במתן אפשרויות של ייזום דברים ורעיונות תוך ניצול הפוטנציאל המתאים לטובת היישוב (ורצוי מתוך שיתופם בצוות). הנקלטים מתאימים ביותר בשלב זה לעזרה בקליטתם של אחרים.

זה הזמן ליטול חלק בשותפות, באחריות ובעשייה הפעילה ביישוב.

שלב הלכידות

זהו השלב בו הנקלטים מהווים חלק אינטגרלי מן היישוב לכל דבר. הם מזדהים עם היישוב באופן מלא, יש להם מקום בו ומרגישים חלק ממנו. יש להם "גאווה יחידה" ביישוב. אם ירצו, יוכלו ליזום יוזמות בקנה מידה יישובי, לתרום בתהליכי קבלת החלטות, לארגן גיוס וקליטה של אחרים, ואף לייצג את היישוב כלפי חוץ.

את בעיות היישוב, הם רואים כבעיותיו, ומנסים לפתורן במידת האפשר.

בשלב זה (כמו גם לעיתים בשלב הקודם), ניתן להירגע, הוא כבר "משלנו".

מזל טוב! נוספה משפחה לפזל היישובי.

מה כדאי לעשות בסמיכות לקליטה? אוסף רעיונות לעידוד המשפחות החדשות

1. ליווי והדרכה בהיכרות עם היישוב ועם המעבר.

- על פי המידע שהתקבל משאלון הקליטה, מאתרים משפחה ביישוב שמכירה את המשפחה החדשה ומבקשים ללוותה בימי ההתארגנות הראשוניים, לריכוך ה"הלם החדש". פנים מוכרות יכולות לסייע במיוחד.
- הדגש יהיה סיוע והכוונה לפרטים הקטנים והמהותיים, כגון: סידור מקום בבית הכנסת, סיוע בהרשמה למוסדות חינוך, מכולת, שרותי דואר ומשרד, מקווה, בעיות תחזוקה, ארוחות מוכנות לימים הראשונים וכדו'.
- זה הזמן לתת שי קטן ואוגדן קליטה, ולכתוב בדף המידע כמה מילים על המשפחה.
- לתפקיד זה מתאימה גם משפחה "חדשה פחות".

2. משפחה מאמצת

- עם הגעתם ליישוב, תלווה את הנקלטים משפחה "מאמצת", שתפקידה בליווי ובהדרכת המשפחה הנקלטת במהלך כל השנה.
- בשלבים הראשונים כדאי לדאוג לכך שהמשפחה החדשה תקבל הסבר לגבי כל שלב בקליטה.
- כדאי, בעדינות, לדבר על התמודדויות אופייניות בשינויים ובמעברים של כל בני המשפחה.

3. שיתוף בני הנוער בהליך הקליטה.

- בני הנוער מקבלים את פני המשפחה החדשה; ממתקים, שלטים צבעוניים, קישוטים ועוד.
- עזרה בשמרטפות בימים הראשונים של ההתארגנות וההתאקלמות.
- שילוב הילדים החדשים בחברת הילדים ביישוב.

4. בשכונה

- מספר ימים לפני ההגעה המתוכננת של המשפחה ליישוב, וועדת הקליטה פונה אל השכנים הגרים באזור והם מתבקשים לסייע למשפחה המגיעה. עידוד ליצירת קשרים ושכנות טובה.

5. "מה נשמע?"

- נציג היישוב נפגש עם המשפחה ומקיים סקר "שביעות רצון הלקוח" – המשפחה החדשה אולי קצת "תקטור", אך דרך הדינמיקה הזו, נוכל לדעת מה מציק למשפחה וכיצד ניתן לתקן את המצב.

6. ליווי באמצעות מוסדות החינוך

- יצירת קשר עם הגנות, המטפלות והמחנכים במוסדות החינוך – כשכולם משתפים פעולה, על מנת להקל על ילדי המשפחה.

7. "הסבר פניך לנקלט" - יישוב קולט

- עובדי היישוב קשובים ומסייעים למשפחה הנקלטת לגבי נהלים, שירותים, מוסדות חינוך ומידע שוטף.
- וועדת קליטה אחראית ל"חיבורים" וליצירת הקשר באופן שמפעיל ומשתף את חברי היישוב (אירוח, העמקת ההיכרות, הזמנה לאירועים יישוביים ועוד).

8. "כך עושים זאת אצלנו"

- כל קהילה והייחודיות שלה, וכל קהילה והמסורת שלה.
- רוח היישוב באה לידי ביטוי במגוון רחב של תחומים. היכרות עם המסורת היישובית חשובה להשתלבות ולשימוש ב"שפת היישוב".

כיצד מכירים ומתקרבים? מפגשים חברתיים וקירוב לבבות בקהילה

כמה רעיונות:

1. שבירת הקר

יצירת מכנה וגורמים מזמנים למפגש משותף וייזום פעילויות המגשרות על הפערים; ותיקים-חדשים / צעירים-מבוגרים / זוגות צעירים-משפחות / ישראלים-עולים וכד'.

2. שבת הורים

ב"שבת אירוח הורים" מוזמנים ההורים לשבות ביישוב.

במהלך השבת, מספרים ההורים את סיפור המשפחה, מוצאם, סיפורי ראשונים, עלייה ארצה ועוד. דרך סיפורי ההורים, מתגלים תחומים נוספים של מכנה משותף בין החברים בקהילה. זוהי שבת שניתן לעשותה מלאת תוכן, וממש בלתי נשכחת (להצלחת פעילות מסוג זה נדרש ארגון מאוד קפדני וחכם).

3. ערב שמות משפחה

"ערב שמות משפחה" - פעילות המאפשרת לכל אחד "לעלות על הבמה היישובית", ולסקור את המקור לשם משפחתו. יש הפתעות ואנשים מגלים קרבה שלא ידעו עליה קודם.

4. סלון תרבות

יצירת מסגרות של "גורם מזמן" על בסיס התעניינות משותפת בתחום מסוים; שיעורי תנ"ך ומקרא / שיעורי גמרא / הרצאה בנושא פרשת השבוע / חוג משוטטים וטילים / הרצאות בנושאים שונים / "מועדון האידיש" ועוד.

5. עולים חדשים

עלון לדוברי שפה זרה בעקבות קליטת גרעין עולים חדשים, יצירת כר להבעה עצמית וליצירה

בעלון המותאם לדוברי השפה הזרה.

6. **שותפות פעילה**
שיתוף הנקלטים באופן אישי בהכנות לאירועים יישוביים. המעורבות יוצרת עניין ואינטרס רחב להצלחת האירוע. לחברים הנקלטים כדאי לפנות בהזמנה אישית.
7. **בשבת מברכים...**
קידוש תגיגי וסעודה שלישית לכבוד המשפחות החדשות.
8. **"נעים להכיר"**
מדור קבוע בעלון, המציג את המשפחות החדשות.
אפשר גם להציג בכל שבוע משפחה אחרת בכדי להקל על הנקלטים את ההיכרות עם הותיקים.
כדאי שהכתבה תלווה בתמונה ותתייחס לכל בני המשפחה: גילאים, תעסוקה, תחביבים מעניינים, צרכים מיוחדים, נסיעות קבועות, מילה טובה על היישוב, ציפיות לעתיד וכד'.
9. **ערב קליטה שנתי**
יצירת מסורת של "ערב קליטה" אחת לשנה. הוותיקים סקרנים להכיר את החדשים (וזוהי כבר סיבה טובה לצאת מהבית ולהגיע לאירוע היישובי...) – גם החדשים מעוניינים להציג עצמם ולהתחיל להשתלב חברתית ביישוב.

טיפים:

המדור לחיפוש קרובים

יצירת אווירה דרמטית: לפני האירוע, כל משפחה ביישוב מנסה לחפש קרבת משפחה בינה לבין משפחות אחרות ביישוב... דרך "המדור לחיפוש קרובים" (רחוקים ככל שיהיו...) מתגלים סיפורי חיים מרתקים ונוצר הווי משותף ומכנה משותף נוסף.

חבר מביא חבר

כל ותיק מגיע למפגש עם משפחה נקלטת. עוד לפני האירוע, יוזמים מפגש בין שתי המשפחות – ועליהן לתאר את הקשר שנוצר ביניהן ולספר זו על זו.

נסיעות חדשות

מבצע נסיעות בט"ו בשבט כמסורת של נסיעות יישוביות לכבוד כל משפחה חדשה שמצטרפת. במקביל, על אחד הקירות של מבנה מועדון היישוב, מוסיפים ליצירה הגראפית של עץ ענפים נוספים – המסמלים את הצטרפות המשפחות החדשות.

שמירת הטלאים היישובית

על ריבוע בד בגודל אחיד, יוצרת כל משפחה באמצעים פלסטיים שונים מיצג משפחתי שיכלול את שם המשפחה ושמות ההורים וילדיהם. כל הבדים ייתלו על קיר אחד במועדון היישוב – ויצרו את "שמירת הטלאים היישובית" החיבור בין היצירות – מסמל את החיבור הקהילתי. לפרויקט זה יש ערך אומנותי וחברתי.

כל משפחה שנוספת ליישוב, מוסיפה עוד ריבוע ומגדילה את המיצג היישובי.